

Рилад Н.М.

Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету ім. Тараса Шевченка,
к.е.н., науковий співробітник

ФОРМУВАННЯ МЕЙНСТРИМУ ІННОВАЦІЙНОЇ ПАРАДИГМИ

В сучасних умовах розвитку світового господарства все більша увага приділяється інноваційному напрямку розвитку, який охоплює всі галузі і сфери економіки, створює передумови для розвитку постіндустріального суспільства. Передумовою цього процесу є сучасна науково-технологічна революція, яка забезпечує зростання продуктивності праці, прискорений розвиток науки, інформації та освіти.

Науково-технічний прогрес передбачає інноваційний процес, тобто багатоетапний процес створення, впровадження та комерціалізацію результатів наукової діяльності. Інноваційна діяльність означає поширення інновацій та результатів науково-технічного прогресу з метою задоволення нових потреб суспільства. Результатом такого процесу є інновація. [2].

Інновація є однією з найважливіших категорій сучасної економічної парадигми. Вперше найбільш повну та різносторонню характеристику інноваціям дав Й. Шумпетер, який розглядав їх, [3] по-перше, як економічний вплив організаційної форми на трансформацію та диверсифікацію продукції, який перетворює цю продукцію з традиційної на нову. По-друге, він намагався розкрити сутність інновації з точки зору системної корисності, як нового процесу і нового результату. По-третє, розглядав інновацію з точки зору комбінації новим способом існуючих факторів виробництва. За Й. Шумпетером, інновації – не просто нововведення, а нова функція виробництва. Великі інновації викликають створення нових підприємств і нового устаткування, але не кожне нововведення, нове виробництво є інновацією. [1].

Наразі в більшості країн світу інноваційна парадигма є мейнстрімом та знаходиться в стадії свого розвитку. Тому актуальним є вивчення та розкриття специфіки та еволюції різних теорій інновацій, систематизація їх основних положень, дослідження різних аспектів проблематики теорії інновацій. Хоча інноваційна практика існує багато тисячоліть, предметом спеціального наукового вивчення інновації стали лише у XX столітті. В еволюції формування системи знань про розвиток теорії інновацій, вчені [4] виділяють три значущі етапи: перша третина XX століття – формування фундаментальних основ теорії (період базисних інновацій у цій сфері наукового пізнання); друга третина XX століття – розвиток і деталізація базових інноваційних ідей попереднього періоду; із середини 1970-х років – новий теоретичний прорив, пов'язаний із хвилею епохальних і базисних інновацій у період становлення постіндустріального суспільства.

Отже, на початковому етапі формування інноваційної парадигми на початку XX ст. одним з ключових питань була проблеми циклів, яку вперше розкрив М. Туган-Барановський. Вченими Й. Шумпетером і М. Кондратьєвим розглядалися питання взаємозв'язку інновацій і довгих циклів, були сформульовані основні положення теорії інновацій.

Прикладне значення таких теорій знаходить свій розвиток в межах концепції технологічних укладів, доводить необхідність структурних інноваційних, технологічних змін для забезпечення довгострокового економічного розвитку країн та переходу їх на постіндустріальний шлях розвитку. Адже, внаслідок НТР відбувається зміна технологічного укладу. В найрозвинутіших країнах вже складається постіндустріальна “економіка знань” – технологічний уклад, в якому роль головного виробничого ресурсу відіграють знання й інформація. Наразі мова йде про формування шостого укладу економічної діяльності, перевагами якого є можливість досліджувати матеріали, перепроєктовувати системи виробництва і споживання для створення ресурсоефективної економіки та появи нового циклу глобальної економічної активності [5].

Наступний етап еволюції інноваційної теорії характеризується як формуванням техніко-економічної парадигми економічного розвитку, включаючи фактор технологій в неокласичні моделі зростання – Р. Солоу, П. Кобб, Х. Дуглас, Я. Тінберген, Г. Менш, Б. Твісс, Е. Менсфілд та інші, так і стримким збільшенням кількості досліджень з інноваційної теорії, появою нових ідей, пов'язаних з розвитком моделей з ендегенним НТП – Н. Калдор, П. Ромер, К. Джонс, К. Ерроу, технократичних теорій економічного розвитку – Дж. Фурастьє, Р. Кларк, Ф. Штерберг, соціально-психологічної концепції – Х. Барнет, Є. Вітт, Е. Денісон, концепції підприємницької природи інновацій – П. Друкер, теорії дифузії інновацій – Т. Хагерstrand, П. Хаггет, Е. Роджерс та інші.

З середини 90-х рр. XX ст. при дослідженні інноваційної парадигми використовується системний аналіз. Розглядаються все складніші інноваційні системи національного – Р. Нельсон, К. Фрімен, Б. Лундвалл, регіонального та глобального рівнів. Приділяється особлива увага проблемам розвитку, категоріальній визначеності поняття глобальних інноваційних мереж, які впливають на національну й регіональні інноваційні системи та являють собою «вузли», які пов'язують регіональні і національні інноваційні системи по всьому світі і, відповідно, різні структурні елементи науково-технологічної діяльності: інноваційні підприємства, університети, науково-дослідні інститути, дослідників, урядові заклади. Саме за допомогою інноваційних мереж ТНК прагнуть максимізувати передачу інновацій та знань, які знаходяться в НІС. Крім того, співробітництво в рамках інноваційних мереж допомагає становленню тісних взаємозв'язків з споживачами інноваційної продукції, впровадження її на найбільш перспективні ринки.

Література

1. Бажал Ю. Інноваційна теорія економічної політики // Економіка Радянської України .- номер 3, 1991.- с. 11-21.
2. Дашковська І.Б. Сутність основних понять теорії інновацій // І.Б. Дашковська .- 2011.- Lviv Polytechnic National University Institutional Repository <http://ena.lp.edu.ua>
3. Халабуда Ю.Э. Осуцности и содержания основных категорий теории инноваций // Вопросы экономики и права.- 2011.- номер 1. С. 16-20
4. Яковец Ю. В. Эпохальные инновации 21 века. – М.: Экономика, 2004.– 439 с. - с. 18
5. Davis N. 5 ways of understanding the Fourth Industrial Revolution <http://www.weforum.org/agenda/2015/11/5-ways-of-understanding-the-fourth-industrial-revolution>

Салатюк Н.М.

Національний університет харчових технологій
к.е.н., доц., завідувач кафедри економічної теорії

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Концепція сталого розвитку є найбільш прогресивною теорією соціально-економічного розвитку XXI століття. Вона була започаткована у 1992 р., коли у Ріо-де-Жанейро відбулася конференція ООН з питань навколишнього середовища і розвитку, внаслідок якої була ухвалена «Декларація з навколишнього природного середовища і розвитку». На цій конференції було проголошено нову концепцію розвитку, що передбачає врахування економічних, екологічних та соціальних проблем людства, тобто концепцію сталого розвитку. В ній зроблений висновок про те, що екологічний фактор все більше впливає на економічне зростання країни.

Концептуальні пропозиції. Економічне зростання тісно взаємопов'язане з проблемою сталого економічного розвитку. Останній можна визначити як перехід від одного стану економіки до іншого, – якісно нового, більш досконалого, на основі інноваційних, структурних та інституціональних зрушень. «Сталий економічний розвиток» - це більш